

Du brikaĵ domoj en la 19a distrikto de Vieno

1. Brika industrio en Vieno

Multaj domoj en Vieno estas konstruitaj el brikoj. Sed la plimulto de la domoj en Vieno estas pucitaj kaj la brikoj nevideblas. Sude de Vieno situas Viena Monto (Wienerberg [vínaberg]), kie jam de jarcentoj troviĝas brikofabrikoj, kiuj uzas la lokan argilon. Eĉ la romianoj en la 1a ĝis 4a jarcentoj produktis brikojn en la ĉirkaŭaĵo de Vieno. Unu el la briko-produktantaj firmaoj estas la aŭstra entrepreno Wienerberger, ĝi estas unu el la plej grandaj en la mondo. En la 14a distrikto viziteblas la Brika Muzeo:

<http://www.wgm.wien.at/Ziegelmuseum.99.0.html>

Foto 1a:

En la brika muzeo, ĉiĉerono montras diversajn brik-tipojn kaj ĝiajn sigelojn.

(Pri la Brika Muzeo aperis artikolo en la magazino Monato, numero 2013/08-09, titolpaĝo kaj paĝo 22.)

Brikoj kaj klinkeroj

Unu el la normaj formatoj por brikoj kaj klinkeroj estas ekzemple 6,5 x 12 x 25 centimetroj. (dimensioj laŭ ordo: alto/larĝo/longo) La distanco inter la brikoj estas unu cm por la mortero. Aktuale oni uzas ofte tru-havajn blokojn, ekzemple 50 x 25 x 24,9 centimetroj.

En la truoj estas aŭ aero aŭ izola materialo, kiu for-tenas varmon respektive malvarmon. Ankaŭ tiujn blokojn oni povas kunglui per akvo-enhava mortero. Pli moderna sistemo estas la kungluado per 1-milimetron dika glumaterialo. En tiu kazo la blokoj devas esti ekzakte ŝlifitaj. La avantaĝo: La kruda masonaĵo estas preskaŭ tuj tute seka.

La vorto briko estas parenca kun la germana brechen [breĥen], kio signifas rompi. Alia parenca vorto estas breĉo.

Ordinaraj brikoj (aŭ bak-ŝtonoj) konsistas el lomo kaj argilo, kion oni formas kaj bakas je 900 °C en brikejo. Ili povas akcepti multe da akvo kaj rompiĝas dum frosto. Tial oni pucas ilin. **Klinkeroj** enhavas silikatojn kaj ne suĉas akvon. Oni bakas ilin je 1200 °C. Ĉar ili estas frosto-rezistaj, oni ne devas puci ilin. La fero donas al ili la ruĝan koloron, eblas ankaŭ aliaj koloroj depende de la kemiaj komponantoj kaj de la bak-temperaturo.

Noto: En PIV, klinkero = tre malmola briko, bakita el kalko-riĉa argilo ĝis vitriĝo, kaj ofte uzata kiel ornama kovro de muro aŭ planko.

La vorto „klinkero“ venas de la germana vorto „klingen“ (soni), ĉar oni aŭdas belan sonoradon, se oni batas klinkeron per martelo.

2. Brika domo en Vieno, 19a distrikto, Ruthgasse 21

Foto 2a: Fasado de la domo kun ĝia pordego-ŝirmilo. Notindas la kurbaj linteloj.

Ekde la 1860aj jaroj la komunumo Vieno konstruis kelkajn orfejojn kaj orfinejojn. Tiu en Ruthgasse 21 (Gasse = strateto) konstruiĝis de 1889 ĝis 1891 de la fonduso David von Outmann. La fasado de tiu orfinejo konsistas el ne-pucitaj ruĝaj klinkeroj, kelkaj fasadaj elementoj estas tajlitaj el sabloŝtono.

Foto 3a: Ĉe la supro de la domo, pinakloj kovritaj per tegolaj konusoj donas senton de alteco, dum la bazon de la tegmento ornamas rando de X-formaj reliefaj brikoj.

Aktuale la konstruaĵo servas kiel normala loĝdomo. La luprezo estas ĉirkaŭ 11 € por unu kvadrat-metro por unu monato.

3. La Karmelana Preĝejo en Vieno

19a distrikto, Silbergasse 35

Temas pri parto de la karmelana monaĥejo. La du-tura preĝejo konstruiĝis en nov-romanika stilo inter 1898 kaj 1901 de la aŭstria ŝtata religia fonduso.

Foto 4a : Vidate el strato, la preĝejo kunfandiĝas en la urba pejzaĝo

Foto 5a: Flavaj brikoj kaj meza fosto el kalk-ŝtono.

La fasadoj de la preĝejo kaj de la monaĥejoj konsistas el nepucitaj flavaj brikoj, kelkaj skulptaĵoj estas el kalk-sablo-ŝtono. Antaŭnelonge oni purigis la fasadon kaj anstataŭigis multajn disfalemajn klinkerojn.

Pliaj informoj en la germana Vikipedio: Karmelitenkloster Döbling.

Vidu ankaŭ la paĝaron de la Aŭstria Nacia Biblioteko:
<https://www.onb.ac.at/>

Notoj de l'aŭtoroj:

1 Nia opinio briko (germane Ziegel [cigl] kaj bakŝtono (germane Backstein [bakŝtajn]) estas sinonimoj.

2 La originala novelo „En la brikejo“ de Józef WAŚNIEWSKI aperis ĉe Tümmel 1898 kaj ĉe Pro Esperanto 1988. Ĝi legeblas

sub <http://esperanto.net/literaturo/noveloj/02.html>.

Walter kaj Renate KLAG, Vieno, Aŭstrio